

Nefndasvið Alþingis
Atvinnuveganefnd
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóvember 2020

**Efni: Umsögn BSRB um tillögu til þingsályktunar um mótun
sjálfbærrar iðnaðarstefnu, 44. mál.**

BSRB hefur fengið ofangreinda þingsályktunartillögu til umsagnar. Að mati BSRB er margt jákvætt að finna í tillögunni en þó telur bandalagið skynsamlegt að mótuð verði víðtækari stefna fyrir Ísland þar sem tengdar verði verði saman stefnur í atvinnumálum, nýsköpun og menntamálum; og þar með stefnu í iðnaði og ferðaþjónustu.

Með því móti yrði náð betur utan um þróun atvinnumála með tilliti til þeirra áskorana sem felast í fjórðu iðnbyltingunni, umhverfis- og lýðfræðilegum breytingum, þörf fyrir að skapa þá umgjörð sem nauðsynleg er fyrir blómlega nýsköpun og loks að tengja inn í það markvissa sýn á þróun í menntamálum til næstu ára og áratuga.

Þá telur BSRB mikilvægt að spár um mannaflapörf í ýmsum atvinnugreinum og fagstéttum næstu ár og áratugi verði eflidar, enda geri slíkar spár alla stefnumótun í málaflokkunum markvissari. Hagstofa Íslands hefur nú hafið vinnu við gerð slíkra spáa og BSRB leggur áherslu á að allt ferlið við undirbúning, gerð og eftirfylgni þeirra verði eftl þannig að það nýtist sem best.

Þá bendir bandalagið á að ekki kemur skýrt fram í tillögunni hvert skuli vera hlutverk hins opinbera, en BSRB telur mikilvægt að slíkt komi skýrt fram í stefnumótun af þessu tagi. Hið opinbera hefur miklu hlutverki að gegna í ýmsum þáttum sem snerta umgjörð atvinnulífs, vinnumarkaðar, nýsköpunar og menntamála, auk þess sem slík stefna kemur til með að snerta störf og umgjörð þess fjölmenna hóps launafólks sem starfar hjá hinu opinbera.

Að öðru leyti fagnar bandalagið tillögunni og er reiðubúið til þess að ræða hana enn frekar, verði eftir því óskað.

Fyrir hönd BSRB

Karl Sigurðsson
Sérfræðingur

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóv. 2020

**Efni: Umsögn Hagfræðistofnunar um tillögu til
þingsályktunar um mótun sjálfbærrar iðnaðarstefnu.**

Eins og bent er á í greinargerð með tillögunni hefur hið opinbera lengi stutt við einstakar atvinnugreinar hér á landi. Stuðningurinn nær ekki bara til iðnfyrirtækja. Oft tengist hann byggðastefnu, en ekki alltaf. Ríkið styður landbúnað með tollum á erlenda samkeppni og beinum fjárframlögum, álver og kísilver fá afslátt af sköttum og gjöldum og líta má á ókeypis úthlutun leyfa til fiskeldis í sjó sem stuðning við greinina. Í sjálfu sér er ekkert að því að styðja byggð eða tiltekna atvinnugrein ef almennur vilji er fyrir því, en aðferðir við stuðninginn eru ekki allar jafngóðar. Til dæmis hafa verið færð rök að því að stuðningur við landbúnað, sem tengist kvóta, sem hægt er að versla með, komi þeim helst að gagni sem fá stuðninginn í upphafi. Stuðningskerfið auki aðeins á skuldir þeirra sem komi að greininni síðar. Ef ætlunin er að styðja við byggðarlag er vænlegra til árangurs að styrkja atvinnulíf þar almennt en að binda stuðninginn við tiltekna starfsemi – nema það sé alveg öruggt að hún sé það eina sem geti bjargað byggðinni. Ekki er hægt að þvertaka fyrir að ríkið geti stundum hitt á atvinnugrein sem á meiri framtíð fyrir sér en annað, en reynslan geymir ekki mörg dæmi um það. Stundum er bent á að vaxtaríki í Austur-Asíu hafi mörg hver stutt við iðnað og tæknigreinar, sem hafi vegnað vel. Sumir telja að þetta sýni að ríkið geti valið vaxtargreinar með góðum árangri, en aðrir mæla á móti því. Árið 1993 var það til dæmis niðurstaða úttektar Alþjóðabankans á hagvexti í Asíu að ríkisstuðningur við einstakar atvinnugreinar hefði ekki breytt miklu þar. Aðgerðir stjórnvalda hefðu fremur stutt við þær niðurstöður sem hefði mátt vænta á frjálsum markaði en leitt til nýrra niðurstaðna.¹

Alltaf er gagnlegt að fara yfir stefnu stjórnvalda á einstökum sviðum. Margt virðist mega fara betur í atvinnustefnunni. Þess vegna er mælt með því að tillagan verði samþykkt.

Reykjavík, 8. nóvember 2020,
Sigurður Jóhannesson

¹ World bank, 1993: East Asian Miracle, Economic Growth and Public Policy, bls. 21, 260-261.

Til:

Zürich, Sviss, 21.11.2020

Nefndasviðs Alþingis

Efnahags- og viðskiptanefnd

Austurstræti 8-10

150 Reykjavík

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um mótun sjálfbærrar iðnaðarstefnu (151. löggjafarþing, 44. mál)

Með tillögu þessari er lagt til að Alþingi álykti að fela ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra að koma á fót nefnd sem vinni að opinberri iðnaðarstefnu fyrir Ísland. Í því samhengi er rétt að benda á eftirfarandi:

- Mörg önnur lönd hafa, með góðum árangri, skipulagt og sett upp opinbera iðnaðarstefnu í gegnum tíðina. Má nefna t.d. Bandaríkin, Bretland, Þýskaland, Japan, Kína, Suður Kóreu og Sviss. Öll þessi lönd byggðu upp og styrktu iðnað í sínum hagkerfum með viðkomandi stefnum, sem allar voru séraðlagðar að aðstæðum landanna á þeim tíma sem þær voru þróaðar.
- Mikil þróun er á sviði reglugerða innan Evrópu er varðar umhverfisáhrif iðnaðar og almennrar efnahagslegrar starfsemi. Framleiðendur og neytendur um allan heim eru einnig betur upplýstir en áður um nauðsyn sjálfbærrar framleiðslu, þ.m.t. iðnaðarframleiðslu. Þessar reglugerðir og breytingar á neysluvenjum munu hafa áhrif á Íslandi, beint og óbeint, og íslenskt hagkerfi þarf að vera í stakk búið til að aðlagast nýjum veruleika þar sem aukið tillit er tekið til umhverfisáhrifa. Opinber sjálfbær iðnaðarstefna getur aðstoðað íslensk fyrirtæki við að bregðast við þessum raunveruleika og bætt hagsæld á Íslandi til langs tíma.
- Opinber iðnaðarstefna hefur ekkert að gera með skyldur, álögur eða „fimm ára áætlanir“. Að móta opinbera iðnaðarstefnu er því hvorki átroðningur stjórnvalda á einkageirann né ofþensla hins opinbera. Þvert á móti myndi opinber iðnaðarstefna minnka óvissuna um stefnu íslenskra stjórnvalda í þessum málum. Slíkt hjálpar einkageiranum og íslenskum iðnaði við að þróast betur og hraðar á réttan hátt, sem fyrirtækin sjálf telja rétt að gera, svo hann sé samkeppnishæfur á sviði alþjóðlegra viðskipta.

Í ljósi augljósra kosta og góðrar reynslu annarra landa af vel útfærðum opinberum iðnaðarstefnum er eindregið mælt með því að þingsályktunin sé samþykkt.

Virðingarfyllt,

Dr. Ólafur Margeirsson, hagfræðingur